

[Sønderby]

Hr. Dohrmann sagde, at en erstatning ikke betød noget, men jeg nævnte også, at vi måske skulle lave plankontrakter, som der ligger forslag om i EF's sociostrukturelle udvalg. Det er givet, at det skal ske i samarbejde med de mennesker, der lever dernede. Det er egentlig meget sigende, at der vel næppe er noget andet område i Danmark, hvor som her generation er fulgt efter generation. Der kommer næsten ingen fremmede derned, fordi gårdene i århundreder er gået fra generation til generation. Det skulle de gerne blive ved med, og derfor skal vi lave en ordening, som giver de pågældende lyst til at blive dernede og mulighed for at leve af det. I andre områder kommer der nye folk til, men de mennesker, der har levet i marsken – og dette være også sagt til de andre ordførere – er sønner af sønner eller slægtninge efter slægtninge. Der kommer ikke nye mennesker til, fordi beboerne har levet og åndet for det område dernede. Hvis man nu laver en meget restriktiv lov, som fru Dorte Bennedsen var inde på, risikerer man, at der kommer byfolk og andre derned, som ikke skal leve af det. Miljøudvalget besøgte jo forleden en økologisk landmand, der var kommunalt ansat og kom et helt andet sted fra. Det er ikke den slags folk, der skal sikre Tøndermarsken, det er dem, der lever der, og vi håber, at dette lovforslag giver dem mulighed for at blive dernede. Det håber jeg hr. Dohrmann vi hjælpe os med.

Kristian R. Kristensen (KRF):

Tøndermarsken er enestående såvel i dansk som nordeuropæisk sammenhæng. Den er meget velbevaret og et nationalt, kulturelt og biologisk udtryk for en leveform gennem mere end 100 år med et rigt dyreliv og en særpræget landskabskarakter.

Disse egenskaber har sammenhæng med de ejerforhold, som gælder for marsken. Den er et meget tyndt beboet område. En tredjedel af området er ejet og udnyttet af landbrugere på stedet, en tredjedel ejes af den offentlige myndighed, og den sidste tredjedel ejes af en lang række personer uden direkte tilknytning til jorden.

På denne måde har landbrugslovens bopælspligt ikke været overholdt, og dermed har der heller ikke været dyrkningspligt på store dele af marsken, hvilket har været af væsentlig betydning for den fortsatte eksistens af det åbne

marsklandskab. At naturen samtidig sætter snævre grænser for, hvordan området kan udnyttes, er også en væsentlig faktor for bevarelsen.

På det sidste er det dog set, at varige græsområder og græsområder i omdrift er blevet udlagt med korn og andre egentlige markafgrøder. Samtidig ville området let kunne trues af dræningsarbejder med nedlæggelse af grøfter og afvandingsgrøfter.

Af hensyn til landskabets åbne karakter er en betydelig afgræsning vigtig, idet selvsåede træer efterhånden vil vokse op, hvis jorden blot får lov til at ligge hen. Naturfredningsloven er således ikke tilstrækkelig til sikring af marsken, da den ikke tager højde for de særlige forhold i forbindelse med grøfterne og de mindre grøblinger, som er overfladiske grøfter, der løber ned i de større, ligesom den ikke tager hensyn til, at det fortsatte dyre- og fugleliv er afhængig af vegetationen i området.

Får marsken lov til at gro til uden afgræsning, vil dyrelivet ændre sig meget. Det er også hensigten med loven at sikre, at kogene, som de inddæmmede områder kaldes, fortsat skal have vandfyldte grøfter i sommerperioden ved, at vand fra Vidåen ledes ud i grøfterne. Hidtil har lodsejerne stort set fyldt grøfterne op med vand om sommeren til en vandstand svarende til ca. en halv meter under marsken, således at afvandingen fra grøblingerne fortsat kan finde sted. Denne opfyldning af vand om sommeren er afgørende for bevarelsen af en våd eng og af en lang række særlige snegle og dyr, som er knyttet netop til denne danske biologi.

Et andet sigte med loven er at bevare området omkring Vidåen og de store rørskovsområder, der knytter sig til bagvedliggende koge. Der sker her samtidig indskrænkninger i adgangen til at gå i området. En del af disse koge har stor betydning som rasteområder for gæs, ænder, svanefugle og mange sjældne fugle som rørdrum m.v.

Samtidig skal der etableres en afgræsningspligt. Tendensen går desværre imod færre malkekøer og køer på græs; derfor er det fundet nødvendigt at indsætte en bestemmelse om, at staten skal sætte dyr ud, hvis ejeren ikke gør det, og vedligeholde de nødvendige grøblinger og oprensninger af kanalerne.

Der er samtidig lavet en række bestemmelser, der skal forhindre opsætning af unødige